

ΟΙ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΑΙ ΤΟΥ ΑΓΩΝΟΣ

Ο ΤΡΑΓΙΚΟΣ ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΥ

Το περίφημο γράμμα του 'Οδυσσεύς προς τους 'Αθηναίους. Έκστρατεία του εναντίον των 'Αθηνών. Αιχμάλωτος του Γκούρα. Φυλάκισμένος στην 'Ακρόπολη. Τζ μοιραία πρωτοπαλλικάρη. Μεταμορφωχίτα τραγωδία. Μαρτυρία και Σία. Ένας στυγερός ραξοφέρης που παίξει το ρόλο δημίου. Φριχτές λεπτομέρειες. Τι διηγούνται οι μεγαλύτεροι ιστορικοί μας. Ένα υπέροχο έπιτομείο του Γ. Παράχου, κτλ. κτλ.

Β'. ΔΟΥ σημαία η συνέχεια της ιστορίας του ήρωος της Γραβιάς : Η πρώτη σκέψη του 'Οδυσσεύς 'Ανδρούτσου, μετά την αποστολή του εναντίον της 'Ελλην. Κυβερνήσεως, ήταν να εκστρατεύση και καταλάβη τις 'Αθήνας, για να τιμωρήση τους προχωρητους, θανασιώτες, ως ένομους, έχθρους του. Προηγουμένως όμως έστειλε το ακόλουθο γράμμα :

Κύριοι πρόκριτοι των 'Αθηνών, αδελφικώς σας άσπάζομαι. Σας έχω στείλει τόσα γράμματα διά να μου στείλετε τα γράμματά μου και του λόγου σας μου δείχνετε την Διοίκησιν. Έγώ της Διοικήσεως γράμμα δεν έδωσα, παρά έσας, καθώς στέκει εις τα χείρα μου και η όμολογία σας και στέκον και εις έσας τα γράμματά μου και έφοδια του Κίστρου. Δουπόν, ίδου όπου σας γράφω και τίουτην την φοράν άκούη, ότι να μου στείλετε τα γράμματά μου και τον γιστράν μου. όπου μου έσταίτε, η να ήξευρετε όπου θα στείλω να σας κάγωμ ταίς έλλήας και τα σπαρά. Και μη φαντασθε με την Διοίκησιν, ότι έγώ εις το δικαίον μου βασισθείς δεν φοβόμαι ούτε τον Θεόν. Δουπόν να ήξευρετε τοτό, ότι έσας γράμμα και γιστράν μου δεν κρατείτε, ότι άποφασίζω να κάγω, ότι αν έχω καλάντηρις έως τώρα, πλην από αυτά δεν τραβώ χέρι από σας, και σέ πνετε ημερας προσμένω από την ροίαν σας, η μου τα στείλετε η όχι. Ει δε πάλεν και σας έχω κάριε τίποτες έθνικα, η τέρεμίδες η από το κάστρου σας πρόγραμμα, κάμτε τον λογαριασμόν μου και βαστάζτε. Σας λέγω τοτό μόνον, ότι μη θέλετε δυό, τρία, άτομα να πάρτε και τον έπιλοπον λαόν της έπαρχίας εις τον λαϊόν σας. Και βγαίνετε.

1825. Φεβρουαρίου 13.

'Οδυσσεύς 'Ανδρούτσου.

Οι πρόκριτοι έσπευσαν τότε να του άπαντήσουν, άλλ ο 'Οδυσσεύς δεν ήθελε ικανοποιητή την άπάντησι και άρξισε να πραγματοποιή τις φοβήρες του. Στην άρχη προήλασε ως στο χωριό της 'Αττικής Κάλιαμος. Οι στρατιώτες του άρξαζαν πρόβατα και διάφορα πρόγραμμα. Οι χωρικοί έθρομωκαθήσαν, άλλ' ο 'Οδυσσεύς τους καθήσγαζε ότι δεν είχε παρά μόνον εναντίον των 'Αθηνών έχθρικάς διαθέσεις.

Περίορνοι οι πρόκριτοι των 'Αθηνών έστειλαν τότε πρέσβεις στην Κόρινθο, στον Γκούρα, ό όποιος είχε διορισθεί από την Κυβερνήσι άρτιστάρχους της Ανατολικής 'Ελλάδος, είχε καταπιεί την άνταρσία της Πελοποννήσου και έθραύριζε.

Στις 4 Μαρτίου 1825 ο Γκούρας έφθασε στις 'Αθήνας. Οι πρόκριτοι και ο λαός τον δέχτηκαν σά ληρωτή, με ζητωκραυγές και καινοποδοισμούς. 'Ολοι ήσαν πρόθυμοι να ταχθούν υπό τη σημαία του. Και ο Γκούρας έπαι κεφαλής έξη χιλιάδων άνδρων, έξεστράτευσε εναντίον του 'Οδυσσεύς, ταχώς και άποφασιστώς.

Τότε συνέβη κάτι περίεργο. Μέσα στην ψυχή του 'Οδυσσεύς έπάλασε η ιδέα της τιμής και του καθήκοντος προς το άγριο πάθος της έδικήσεως. Η ψυχική αυτή πάλη παρελάνε τις νουήσεις του 'Οδυσσεύς και τον έρωξε στα χείρα του έχθρου του Γκούρα.

Ο 'Οδυσσεύς παρεδόθη με συνθήκες που τον έξασφάλιζαν για πάντα και γι' αυτό δεν υπολόγησεν να προβλήση την τρομερή παρασπονδία που ήγειρε εις βάρος του. Και στην άρχη μόν ο Γκούρας άφρισε έλευθερο τον 'Οδυσσεύα υπό 'Ελληνικό στρατόπεδο. Σκόπη όμως ήταν κάτι φαινομενική η έλευθερία αυτή, για να πλανηθή ο 'Οδυσσεύς και ν' άπολόγη άνισότητος τους λόγους πιστούς και άφοσιωμένους στρατιώτες, που ήσαν συμμερισθεί την τύχη και τις περιπέτειες του άσχημου τους. Και τους άπέλασε πράγματι ο 'Οδυσσεύς, γιατί δεν είχε πια τα μέσα να τους τρέψη και να τους μισθοδοτή. Κι' έτσι έμεινε έντελώς μόνος και άπροστάτευτος στο έξωσ των προσωπικών έχθρων του.

Μέσωσ ο Γκούρας έβαλε σε ένέργεια το σχέδιό του. Μετέφερε τον 'Οδυσσεύα με συνοδεία στο Μο-

ναστήρι του 'Οσίου Σεραφείμ στην Πέτρα της Βιωτίας, κάλυσοδεντο μάστιγας, γράμει ο Σηλιάδης, και τον εκέλασε σ' ένα στενωχώρο κελί. Τότε πια ό κωστής της Γραβιάς εκατάλαβε τη δουλιότητα των έχθρων του και ζήτησε να δικασθί, ν' άπολογηθί άλλα ματαιώς.

Έπειτα, ο Γκούρας, επειδή δεν έθεωρούσε άσφαλή τη φυλάξι του έχθρου του στη Μονή, τον μετέφερε στις 'Αθήνας και τον έφυλάξσε σ' έναν ψηλό Βενετοάνκο πύργο της 'Ακροπόλεως, ο όποιος έσώζετο μέχρι της εποχής του 'Οθωνος. Διατρέψι 'Ελλην ιστορικός γράφει τα έξης σχετικώς :

...Ουδέ το γένος σεσθαβνέτες αυτώ, ουδέ την θεσί, ουδέ τάς προτέρας προς την Πατρίδα εκδουλεύσεις και τό εύκλεη του κωροθώματα, οι σκληρόκαρδοι έχθροι του ενήργησαν την μεταφοράν του πανηγυρικώς, και ο ήρωσ της Γραβιάς εις την πόλιν, της όποιας έχρημάτισεν άσχηγρός και προστάτης και εις την όποιαν όνειροπόλησιν εν τη όρηη του να εισέλθη θραμβενικώς ως άμεικλιτός τιμωρός, εισήλθεν άπεναντίας σιδηροδέμας, καταρτηγμένους και συντετριμένους, υπό τας ύβρεις και τους έμπισμούς του όχλου, σικτρών συντομια καταπεσόντος μεγαλειού !

Πώς έγινε ο φόνοσ του 'Οδυσσεύς 'Ανδρούτσου; Στην ερώτησι αυτή, η άπάντησι της 'Ιστορίας δεν μπορεί να είνε σαφής. Γιατί ο Γκούρας και οι λοιποί έσκόπησαν τον έχθρό τους όσως οι σκοτεινοί δουλοόνομοι του 'Ιταλικού Μεσαίωνα, νύχτα, μέσα στο φουερό του δεσποτισμού.

Το βέβαιο όμως είνε ότι οι δήμοιοι του έχρησιμοποίησαν σκληρά βασανιστήρια για να τους όμολογήσουν πού είχε κρυφεί τους ύποπτιμένους θησαυρούς του. Και ό διστιχής 'Οδυσσεύς ματαιώς διμαρτυρήσετόν ότι δεν είχε θάνασι κανένα θησαυρό, ότι ήταν θεόφτωχος σαν τον 'Ιούβ.

Η τραγωδία του φόνου διεδομακτισθή στον Πύργο της 'Ακροπόλεως τη νύχτα της 4ης τούς την 5ην 'Ιουλίου.

Στη ζοφερή αυτή τραγωδία, περίεργος είνε ο ρόλοσ που διεεδημάτισαν τα άλλοτε πρωτοπαλλικάρη του δικτατηριού του Τουρκομάχου.

Ο Γκούρας έπηρεξε, ως γνωστόν, το πρωτοπαλλικάρη του 'Οδυσσεύς, ο άγατημένοσ του. Κατόπιν, όταν ο Γκούρας έγινε άσχηγρός, έπηρεξε πρωτοπαλλικάρη του το Γιάννη Μαιμούρη. Και ο Μαιμούρης πάλι, όταν ανέλαβε τη φρονομαρία της 'Ακροπόλεως, είχε ύπασισητή τον τον Παπαζώστα. Δουπόν, οι δυό τελευταίοι, μαζί μ' έναν άποπυό έχθρο του 'Οδυσσεύς, το Μητρο της Τριανταφυλλιάς, έμπηκαν τα μεσάνυχτα στον Πύργο, έβασάνισαν άγρια τον 'Οδυσσεύα κι' έπειτα τον έθανάτωσαν κι' έρριξαν το πτωμα τον από το βράχο, κάτω.

Λένε μάστιγα ότι οι δουλοόνομοι συνωδένισαν και από ένα παλιό, ό όποιος έξετέλεσε τα στυγερά έργα του βασανιστώ. Πρώτα έβγαλε με μιά τανάλια, ένα-ένα τα δόντια του ήρωος. Έπειτα του έστραγγάλισε τα κρυφά μέλη του σωματός του, και τέλος τον έθανάτωσε. Ο 'Οδυσσεύς έμιογγώριζε από τούς τρομερούς πόνους και παρακαλούσε τούς δήμοιοσ του να τον άποτελειώσουν.

Ίδου τώρα τί γράφουν σχετικώς οι ιστορικοί. Ο Σπινω. Τριζοιήσι :

Μετεκομισθή εις την 'Ακρόπολιν των 'Αθηνών, εφυλακισθή εν τώ εκεί πύργω, έδασανισθή προς ανακάλυψιν της περιουσίας του και την νύχτα της 4ης 'Ιουλίου έλπιγη και έροφθή νεκρός άνωθεν του Πύργου. Εβρόθή δε το πτωμα τον την έπισσαν επί του λιθοστρώτου εδάφους του Ναού της 'Απτίου Νίκης. 'Αλλ' έχειράετο η μισοφονία να περιελαυρήθ. Δι' αυτό παραμορφώσαντες οι ένοχοι την άλήθειαν, διέδωκαν ότι εκάπη το σχοινίον, δι' ού έδίσθη αθόρητος ο 'Οδυσσεύς, και ότι πείων κατά γής άπέθανε. 'Ηθέλησαν δε και να δικαιώσωσι τούς λόγους των και δι' λατηνής νεκροφίας, αλλά και έντεθεν ουδέν έξήφθη εις περιελάνην του κακουχηματός.

Ο Σηλιάδης στα « Απομνημονευματάς του, διηγείται λεπτομερέστερα το όνοσ : «Ο φουεραρχος Γκούρας διέταξε, καθ' ό-

Τμήμα των 'Αθηνών στα χρόνια της 'Επανάστασεως. (Σκίτσο ξένου περιηγητού)

παρόρουν της Κυβερνήσεως ή του Κωλύτη να πνίξουν τον εδεργέτην του και έπομένως επέτεισαν κατ' αυτού κοιμωμένου πολλοί δήμοι και τών έφρόνεσαν, άποπνίξαντες αυτόν, άφηνι- σθέντα και άνδρείους παλαιότα τον κακόμορον όπως και όθεν ήμπορσαν, και έρριπαν τών νεκρόν του έξω του Πύργου, δεδε- μένον με σχοινίον, του όποιου μέρος έφαιναν μέχρι τινός κρη- μάμενον από το παράθυρον εις μαρτυρίαν τάχα του ότι έκόπη το σχοινίον και έφρονεύθη.

Ο Ιστοριογράφος τών 'Αθηνών Σουρμελής, δημοσιής για τών 'Ο- δισσεία, γράφει :

«Είς τās 5 τού 'Ιουνίου 1825 έλαβε τελευτην της ζωής του άζιαν ών έπραξε. Διά διαταγής της Κυβερνήσεως, έκδομένης κατ' αίτησιν του Γκούρα, θανα- τώνεται άποπνιγείς κατά μέσην νύκτα και από του Πύργου κα- ταρρίπεται κατά γής. 'Ο εκτε- λειστής του θανάτου ήτο ιερεύς στρατιωτικός, όστις έξεδικήθη έ- γαντίον αυτού, διά το πρός τούς ιερείς μίσος του, την καταδρομήν και τά κακά τάπραχθέντα παρ' εκίνου. 'Ο δέ θάνατος όντος έ- πλόσθη άλλως πως, δια τās τότε περιστάσεις... Ετάφη δε υπό τούς πρόποδας της 'Ακροπόλεως προς βορράν. Τα λείψανα αυτού άνεκόμειον ή σύζυγός του τώ 1883...»

Ο 'Αλέξ. Σούτσος τέλος στην «Τουρκομάχον 'Ελλάδα» του, γρά- φει ότι ο Γκούρας με τά ίδια του τά χέρια έπνιξε τόν 'Οδισσέα. Αυ- τό δέν εινε αλήθεια, εινε πλάσμα της ποιητικής του φαντασίας. Ο Γκούρας κατά τη νύχτα του φόνου άποσιώσε από τās 'Αθήνας. Ήταν άρκετά ύπουλος, άρκετά πονηρός, για να μην πάη έπάνου του την εθθήνη της τρομερής πράξεως. Έ- φρόντισε ν' αναθήσει την έπέλευσι του φόνου στό Μαυοθήν και στοίς άλλους πού αναγέραμε. Και αυτοί, κατωτάτης ψυχροεισθέσεως άνθρώ- ποι, έξετέλεσαν το φόνο με πρωτά- κοστη θηριωδία.

Ο τραγικός θάνατος του 'Η- ρους της Γραβιάς συγκινεί πάντο- τη την 'Ελληνική ψυχή. Κατά την άνακομιδή τών όστών του, πού έ- γινε με πολλή επισομότητα, μετά 40 έτη, δηλ. στις 11 Φεβρουαρίον 1865, ο βάρδος του 'Αγώνος Γε- ώργιος Παράσχος έγραψε το ά- κολούθo επίτιμβιο :

Τόν στρατάρχην 'Οδισσέα μετά (χρόνους χαριεάτε
*Έδω κείται του 'Ανδρούτσου ο περιδλεπτος νιός.
 Καταβάς εκ του σταυρού του, ύπνον μάκρους κοιμάται
 Και μικράς άχαριστίας ειν' ο τάφος του ναός.*
*Την άνάστασιν του Γένους κατ' άρχάς εδαγγελίζων,
 Μ' εκάτον 'Ελλήνων παιδας νίκης έστισσε χορόν
 Και εις της Γραβιάς τό Χάνι τόν Βρονώνη θημματίζων,
 Του χορού εκεινου ίχνη Τούρκων άφρσε σωρόν.*
*Τριπλήν άνοιγεν ο Τούρκος και μάς έπνιγεν άγκάλην
 Είς τās Στερεάς τās δύο και του Πελοπος την γήν.
 Πλήν αυτός κενάη την μάιν, άποωθεί μακράν την άλλην,
 Και της τρίτης εκκολύνει τόν λιμόν και την σφαγήν.*
*Με συντετριμμένα μέλη ο Στρατάρχης τώρα κείται.
 Δέν τόν έφαγε πυρίτις' δέν τόν έρωψε πληγή.
 Μεταξύ του Παρθενώως ή άγχόνη του κινείται
 Και από το μνημα τωρα τούς (φρονείς του εύλογεί.*

ΕΙΣ ΘΑΝΑΤΟΝ !...
 — Κατηγορούμενε, καταδι- κάστηρες άλλη φροά ;
 — Μάλιστα, κύριε πρόεδρε.
 Καταδικάστηκα σέ θάνατο !
 — Πότε, πός, από ποιόν ;
 — Από τρεις γιατρούς, ό- ταν ήμουν μικρός κ' ελχα προσβληθεί από τύφρο...

'Η Χωριατοπούλα. (Έργο του Στέν)

ΓΙΑ ΝΑ ΚΑΝΕΤΕ ΚΕΦΙ
ΕΥΘΥΜΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ

(Από τά σατυρικά φύλλα έλου του κόσμου)

Ο ΣΥΖΥΓΤΟΣ.—Ναι, σου τό ξαναλέω, αυτά τά μπαξέλια δέν μου άρέσουνε καθόλου.
 Η ΣΥΖΥΓΤΟΣ.—Κι' όμως τά μαγειρέμα με πολύ προσοχή.
 Ο ΣΥΖΥΓΤΟΣ.—Έλτεπε να τά μαγειρέμης με...πολύ βούτιρο !...

Μεταξύ δύο φιλενάδων νεοπλού- τωων :
 —'Αν ερχόσουν μισή ώρα πιο νωρίς, θα μ' εύρισκες στις άγκάλες του Μορφέως.
 —Τί άπερισκέπη πού είσαι, κρι- μένη !... Κι' ο άντρας σου δέν ύπο- πτευεται τίποτα !

Μεταξύ γιατρών :
 —Και νομίζετε, συνάδελφε, ότι έ- πάγει ανάγκη σμιδούλιου ;
 —Βεβαίως, άγαπητέ συνάδελφε, ο άσθενής εινε πολύ... πλούσιος !...
 —Λοιπόν ο Νίκος έγραψεν ένα ιστορικό μνηστούριμα ;
 —Ναι.
 —Και ποιός εινε ο ήρωας ;
 —'Ο... εκδότης !...

Ο ΓΙΑΤΡΟΣ.—Σε μά σονανα- στροφή :
 —Τέλος πάντων δέν μπορείτε να μη όμολογήσετε και οσις ότι ο κό- σμος εινε πολύ άγαρπτος, απέναντι τών θυσιών και τών ήπηρεσιών ή- μών τών γιατρών. Παντού βλέπω κινείσ νημετια και αγάλματα προς τιμήν διαφόρων μεγάλων άνδρών, λο- γίων, στρατηγών, πολιτικών, ποίθη- να όμως δέν είδα τίποτα πού να θε- μιζήν γι' έμάς τούς γιατρούς.

Η ΟΙΚΟΔΕΣΠΟΙΝΑ.—'Οχι, γι- ατρέ μου, σάς βεβαίω πός έχετε με- γάλο άδικο να παρατηνηθε... Δέν θα περάσατε ποτέ σας, φαίνεται, από το... Νεκροταφείο !...
 Η ΚΥΡΙΑ.—Και εινε πράγματι, φίλιτσι αυτό ;
 Ο ΕΜΠΟΡΟΣ.—Βέβαια κυρία... 'Ο έλέγας δέν βάζει δόντια ψεύτικα ποτέ !...
 Ο ΨΕΥΤΟΘΟΛΩΡΟΣ.—Σε μά σοναναστροφή :
 —Τόν Μολλιέρο ; Βεβαίως τόν έ- γνωρίσα ! Είμαστε μάλιστα και συμ- μαχίται στή Σορβώνη.

—'Οχι δά... Εινε τώρα τρακόσια χρόνια πού πέθανε.
 —Τί μου λές !... Είδες έκει, πός περνάει ο καιρός !...
 — Πώς μέσα σ' ένα τόσο άπερμένο κήπο, δέν έχετε ένα σξύλο, να φολιάη τη νύχτα ;
 —Ελχα έναν, αλλά... μου τόν έκλεψαν !...

Η συζήτησις περί μικροβίων :
 Ο ΓΙΑΤΡΟΣ.—'Ω, αυτά τά μικρόβια ! 'Αν δέν ύπηρεζαν στον κόσμο, ή ζωή θα ήτανε Παράδεισος !
 Ο ΨΕΥΤΟΘΟΛΩΡΟΣ.—Δέν βγαίνουσα...
 Ο ΓΙΑΤΡΟΣ.—Φαίνεται πός δέν έχετε ιδέα περί μικροβίων για να μιλάτε έτσι.
 Ο ΨΕΥΤΟΘΟΛΩΡΟΣ.—Έγω δέν έχω ιδέα ; Χτές άκόμα μου έδειξεσ μερικά ο φίλος μου κ. Ντιμόν.

Ο ΓΙΑΤΡΟΣ.—Ζωντανά ;
 Ο ΨΕΥΤΟΘΟΛΩΡΟΣ.—'Οχι, ...μπαλασμομένα !...
 —Γιά ιδές Μητρο την ώραία αυτή έπαυλι ! -'Οικιακή είρή- νη» την όνόμασε ο ιδιοκτήτης.
 —Θά εινε, φαίνεται, άνώπαν- τρος !
 —Καλέ, θεία, είσαι... πουλί ;
 —Γιατί, παιδί μου ;
 —Γιατί ο μπασιόσις ειπε πός ήρθες και μάς... έ φ ώ λ ι α σ ε ς για καλά εδώ !...

